

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Комисия за енергийно
и водно регулиране

Изм. № В-04-04-7 / 22.11 2019 г.

ДО
ДОЦ Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
УЛ. „ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН“ 22
1202, ГР. СОФИЯ
На Ваш изх. № 9278/15.11.2019 г.

Относно: *Сигнал №9278/2019 г. до Омбудсмана на Република България*

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КОВАЧЕВА,

В Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) е получено Ваше писмо вх. № В-04-04-7 от 20.11.2019 г. във връзка с получен сигнал от жители на гр. Перник относно предстоящо въвеждане на режим на водоподаването в гр. Перник и други населени места. В писмото си изразявате притеснение, че причината за въвеждане на режим не е единствено липсата на валежи, а редица други фактори като големи загуби на вода, ползване на водата от язовира за стопански нужди, необосновано източване на почти 1/3 от водите му през втората половина на 2018 г. и други. Посочвате данни за постигнатите резултати от „ВиК“ ООД, гр. Перник за 2017 г. публикувани от КЕВР, включително за показателя за общи загуби на вода, за който Комисията е поставила оценка „пълно неизпълнение“. В писмото си изразявате становище, че КЕВР следва да извърши извънредна проверка за изпълнението на показателите за качество и инвестициите в утвърдения бизнес план на дружеството. Във връзка с това, Ви предоставям следната информация:

По отношение изпълнението на одобрения бизнес план от страна на „Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Перник („ВиК“ ООД, гр. Перник):

КЕВР осъществява ежегоден контрол по изпълнението на бизнес планове чрез проверка на отчетните доклади на дружествата и проверки на място. През 2018 г. бяха осъществени планови проверки за изпълнението на одобрените бизнес планове за 2017 г., и в началото на 2019 г. информирахме подробно МРРБ и областните управители и председатели на АВиК за установените при плановите проверки грешки и пропуски в дейността на ВиК операторите. Информацията за състоянието на сектор ВиК, включително индивидуална информация за дейността на отделните ВиК оператори е подробно представена в Сравнителен анализ на ВиК сектора за 2017 г., приет от Комисията в края на 2018 г. и публикуван на интернет страницата на КЕВР.

През текущата 2019 г. КЕВР отново осъществи планови проверки за изпълнението на одобрените бизнес планове за 2018 г., и предстои Комисията да приеме и публикува телен анализ на ВиК сектора за 2018 г. След приключване на плановите проверки, отново ще бъде представена подробна информация на МРРБ и областните управители и председатели на АВиК за установените грешки и пропуски в дейността на ВиК дружествата.

Комисията е одобрила бизнес плана на „ВиК“ ООД, гр. Перник за текущия регулаторен

период 2017-2021 г. с решение № БП-Ц-13 от 09.08.2019 г.

През 2018 г. е извършена планова проверка за изпълнението на одобрения бизнес план за 2017 г. Докладът за резултатите от проверката е приет от Комисията с решение по Протокол № 250 от 27.11.2017, т. 3, публикуван на интернет страницата на КЕВР. Информация за постигнатите нива на показателите за качество и инвестициите в публични ВиК активи е посочена в Сравнителен анализ на ВиК сектора за 2017 г. По отношение на показател 4б Общи загуби, дружеството е отчетало ниво от 75,17% при заложено в бизнес плана ниво от 68,31%, което е оценено от КЕВР с „пълно неизпълнение“. Дружеството е отчетало инвестиции в публични ВиК активи в размер на 243 хил.лв. спрямо заложените в бизнес плана 441 хил.лв.

През 2019 г. е извършена планова проверка за изпълнението на одобрения бизнес план за 2018 г., като предстои работната група да представи за разглеждане и одобрение от Комисията на доклад за резултатите от същата. Информация за постигнатите нива от дружеството ще бъде представена и в Сравнителния анализ на ВиК сектора за 2018 г., който ще бъде публикуван на интернет страницата на КЕВР след като бъде приет от Комисията.

По отношение искането Ви за извършване на извънредна проверка за изпълнението на показателите за качество и инвестициите за 2019 г. Ви информирам, че текущата 2019 г. все още не е изтекла. Съгласно чл. 32, ал. 1 от Наредба за регулиране на качеството на ВиК услугите, ВиК операторите предоставят ежегодно на Комисията в срок до 15 април отчетен доклад за изпълнението на бизнес плана за предходната година.

Същевременно посочвам, че във връзка с обявената в медиите информация за въведен режим на водоснабдяването на населените места от язовир Студена, Комисията вече се самосезира и изиска с писмо от 11.11.2019 г. информация от дружеството. „ВиК“ ООД, гр. Перник е представил информация на 19.11.2019 г., а на 22.11.2019 г. е изискана допълнителна информация от дружеството.

Следва да се уточни обаче, че Комисията няма компетентност по осъществяване на контрол върху дейността по стопанисване и управление на публичните ВиК активи, управлението на търговските дружества – ВиК оператори, както и управлението на водите от комплексните и значими язовири.

По отношение на компетентността по осъществяване на контрол върху дейността по стопанисване и управление на публичните ВиК активи, управлението на търговските дружества – ВиК оператори и предоставянето на ВиК услуги от ВиК операторите:

Институцията която осъществява *държавната политика свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на и канализационни системи и съоръжения на населените места и за предпазване от вредното въздействие на водите в границите на населените места* (чл. 10, ал. 1, т. 1 от Закона за водите (ЗВ), *държавната политика в отрасъла водоснабдяване и канализация на национално ниво* (чл. 10б, ал.1 от ЗВ), и която в качеството си на принципал на търговските дружества - ВиК оператори, в които държавата е едноличен собственик на капитала, и на търговските дружества - ВиК оператори, с държавно участие в капитала *сключва договорите за възлагане и за контрол на управлението на търговските дружества - ВиК оператори и осъществява контрол на дейността по предоставянето на услуги от ВиК операторите* (чл. 10б, ал. 3 от ЗВ) е министър на регионалното развитие и благоустройството.

В случаите по чл. 198б, т. 2 от ЗВ, когато собствеността на ВиК системите в границите на обособената територия е разпределена между държавата и общините или между няколко общини, публичните ВиК системи се управляват от Асоциация по ВиК (АВиК), чийто председател е съответният областен управител. АВиК избира ВиК оператор и му възлага с договор дейностите по стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите и съоръженията, както и предоставянето на ВиК услуги на потребителите срещу заплащане. Съгласно чл. 42, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на асоциациите по водоснабдяване и канализация (издаден от министър на регионалното развитие, обн. ДВ. бр.66 2014г., изм. ДВ. бр.106 от 2014г.), *АВиК контролира изпълнението на задълженията на ВиК оператора, свързани със*

стопанисването, поддържането и експлоатацията на активите, реализирането на инвестиционната програма, изпълнението на договорните показатели за качество, както и другите задължения, предвидени в договора с ВиК оператора е съответната АВиК.

Същевременно обръщам внимание, че съгласно чл. 198е, ал. 4 от ЗВ, преди всяко заседание на общото събрание на асоциацията по ВиК областният управител съгласува с министъра на регионалното развитие и благоустройството и с министъра на околната среда и водите, в съответствие с компетенциите им, позицията на държавата по въпросите от дневния ред и получава мандат за представянето ѝ.

Язовир Студена, както и цялата водопроводна мрежа в обособената територия на дружеството е публична собственост, и тяхната експлоатация и поддръжка е възложена на „Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Перник („ВиК“ ООД, гр. Перник) от Асоциацията по ВиК за обособената територия на „ВиК“ ООД, гр. Перник (АВиК-Перник) с договор по ЗВ, сключен на 11.03.2016 г. за срок от 15 години. В тази връзка отговорната институция за осъществяването на контрол по стопанисването и експлоатацията на публичните ВиК активи, както и предприемане на действия в случай на констатирани нарушения, включително и прекратяване на договора, е АВиК-Перник, с председател областния управител на област Перник.

„ВиК“ ООД, гр. Перник е дружество с държавно участие в капитала (държавата представлявана от МРРБ притежава 51% от капитала), респективно отговорната институция за осъществяване на контрол на управлението на търговското дружество – „ВиК“ ООД, гр. Перник, както и осъществяването на контрол на дейността по предоставянето на услуги от ВиК“ ООД, гр. Перник е МРРБ.

По отношение на качеството на предоставяните ВиК услуги:

Редица стратегически и консултантски документи посочват ниския капацитет и ефективност на публичните ВиК оператори в България, и необходимостта от тяхното развиване и подобряване – включително Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор одобрена от 41-вото Народно събрание през ноември 2012 г., Стратегията за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България 2014-2023 г. одобрена с Решение на Министерския съвет № 269 от 07.05.2014 г., проект на Стратегия за финансиране на отрасъл ВиК, изготвена по възлагане на МРРБ през 2017 г. както и доклад с препоръки на ОИСР от 2019 г.

КЕВР осъществява активна политика за повишаване изискванията към ВиК операторите, включително за по-ефективно управление на ВиК мрежите и намаляване загубите на вода. Наредбата за регулиране на качеството на ВиК услугите (НРКВКУ, обн. ДВ бр. 6 от 2016 г.) бяха включени редица показатели за качество, чрез които да се постигне подобрене – включително зониране на водопроводната мрежа (ПК6), активен контрол на течовете (ПК11д), рехабилитация на водопроводната мрежа (ПК11г), както и ефективност на водомерите на СВО (ПК12д и ПК12е), а други показатели бяха значително оптимизирани - загуби на вода (ПК4), аварии на ВиК мрежи (ПК5 и ПК9), енергийна ефективност (ПК11а и 11б) и редица други.

В допълнение КЕВР въведе редица изисквания към ВиК операторите, чието изпълнение ще доведе до повишаване на тяхната ефективност – създаване до края на 2018 г на регистри и бази данни, включително с вътрешни процедури и правила, каквито в момента липсват в дружествата с държавно участие; както и внедряване до края на 2019 г. на стандарти за системи за управление БДС EN ISO 9001:2008, БДС EN ISO 14001:2004, BS OHSAS 18001:2007.

Комисията осъществи активна кореспонденция с МРРБ, като информира компетентният орган за редица установени пропуски в работата на публичните ВиК оператори, осъществявания контрол от страна на публичните собственици на ВиК активи, и направи предложения за оптимизация на процеса.

С писмо вх. № В-03-06-7от 28.02.2019 г. в МРРБ информира КЕВР, че Комисията не е орган за одит и контрол по отношение търговското управление на дружествата във ВиК сектора, като

не представи конкретна информация за предприети действия за промяна в управлението и/или контрола на търговските дружества с оглед повишаване на тяхната ефективност и капацитет.

КЕВР информира МРРБ още през 2018 г., че ВиК операторите с държавно участие не изпълняват инвестиционните си програми в съответствие с одобрените бизнес планове за действащия регулаторен период и постави въпроса за прилагането на механизъм за гарантиране на инвестициите във ВиК сектора, който следва да е въведен във връзка с Тематично предварително условие 6.1. за Европейски структурни и инвестиционни фондове 2014-2020, Действие №7.

С вх. № В-03-06-30 от 18.01.2019 г. в отговор на запитване МРРБ информира Комисията, че Търговския закон и в Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала няма изискване ВиК операторите да представят годишни доклади за отчитане на дейностите, свързани с Механизъм за реинвестиране на част от приходите на ВиК операторите; както и че в договорите за възлагане на управлението на търговските дружества не фигурират клаузи за изготвяне и представяне на посочените доклади. Посочено е също така, че ВиК операторите поемат редица непредвидени разходи за работни заплати, осигуровки и електрическа енергия, за чието изплащане се насочват средства от включените в цените на ВиК услугите разходи за амортизации на публични ВиК активи. Конкретна информация за прилагането на Механизма за гарантиране на инвестициите не е предоставена. В рамките на извършените през 2019 г. проверки от Комисията е изяснено, че същият не е прилаган от държавните ВиК оператори през 2018 г.

По отношение ангажиментите на ВиК операторите за изпълнение на одобрените бизнес планове и осъществявания от Комисията контрол:

Съгласно чл. 11, ал. 4 от Закона за регулиране на ВиК услугите (ЗРВКУ), *одобрените бизнес планове стават задължителни за изпълнение от съответния ВиК оператор.*

При все това неизпълнението на одобрения бизнес план не е условие за прекратяване на договорите за възлагане и за контрол на управлението на търговските дружества - ВиК оператори, в които държавата е едноличен собственик на капитала, а когато държавата е собственик на над 50 на сто от капитала, сключвани от министъра на регионалното развитие и благоустройството по чл. 106, ал. 3, т. 3 от ЗВ, както и не е условие за прекратяване на договорите сключвани между Асоциациите по ВиК и избраните от тях ВиК оператори по чл. 198п, ал. 1 от ЗВ).

В тази връзка **неизпълнението на одобрените бизнес планове не довежда до санкции нито от страна на публичният собственик (принципала) на държавните дружества ВиК оператори, нито от страна на публичните собственици на ВиК системите и съоръжения – държава и общини, обединени в Асоциации по ВиК.**

По отношение управлението на водите от язовир „Студена“, който спада към комплексните и значителни язовири:

Съгласно чл. 53, ал. 1 от Закона за водите (ЗВ), *начинът на използването на водите на комплексните и значимите язовири по приложение № 1 се определя в годишен и месечни режимни графици, които се утвърждават от министъра на околната среда и водите и са неразделна част от разрешителното за водовземане, а съгласно ал. 3 от същата разпоредба месечният график се изготвя, като се вземат предвид актуалната информация за състоянието на язовира през предходния месец, определената с годишния график стратегия, прогнозата за очаквания приток, хидрометеорологичната обстановка и преценката на исканията в месечната заявка от титулярите на разрешителни за водовземане.*

Месечните режимни графици по чл. 53 от ЗВ са публично достъпни на интернет страницата на Министерство на околната среда и водите (МОСВ). Видно от тях, наличният обем на яз. Студена към 01.01.2019 г. е бил; **12 910 млн.м3**, като стойността е по-висока спрямо същият период на 2018 г. и 2017 г. (съответно **12 631 млн.м3** и **12 059 млн.м3**).

Максималното ниво на наличен обем през 2019 г. е отчетено към края на м. юни, и е в размер на 13 002 млн.м3. За сравнение през същият период на 2018 и 2017 г., наличният обем на съоръжението е бил съответно 19 944 млн.м3 и 19 835 млн.м3, или с почти 35% повече. За периода юли - октомври се наблюдава трайна тенденция за намаление на наличния обем на язовира, като към края на м. октомври достига 6 408 млн.м3 (съответно 15 590 млн.м3 през 2018 г., и 12 751 млн.м3 през 2017 г.).

За периода март – октомври 2019 г. разрешените в графиците количества за водовземане от язовир Студена са в размер на 2,32 млн. м3/мес., в т.ч. 1,55 млн.м3 за питейно-битово водоснабдяване, а останалите количества са за „Стомана Индъстри“ АД, „Топлофикация Перник“ АД и за осигуряване на минимално допустим отток в реката след язовира.

В графика за м. ноември са намалени разрешените количества водовземане от язовира - 1,463 млн.м3, в т.ч. за питейно-битово водоснабдяване 1 млн.м3. На 07.11.2019 г. е утвърдено изменение на месечния график поради нисък обем на язовира (5 731 млн.м3) до размер от 1,233 млн.м3, в т.ч. 1 млн.м3 за питейно-битово водоснабдяване. На 19.11.2019 г. е извършено последващо изменение на месечния график поради нисък обем на язовира (4 759 млн.м3), като се разрешава водовземане само за питейно-битови нужди в размер на 1 млн.м3.

Цитираните по-горе данни показват, че в началото на 2019 г. наличният обем на язовира е бил по-голям спрямо предходните две години. Същевременно данните към средата и края на 2019 г. показват, че в язовира са налични значително по-малки количества спрямо предходните години. В графиците утвърждавани от министъра на околната среда и водите не е било ограничено водовземането от язовир Студена за други цели освен питейно-битови преди 19.11.2019 г., отчитайки разпоредбите на чл. 53, ал. 3 от ЗВ.

Във връзка с обявения режим на водоподаване в гр. Перник, КЕВР изиска от „ВиК“ ООД, гр. Перник информация по случая, която е представена с писмо от 20.11.2019 г. Съгласно получената информация, притока в язовира за периода януари – октомври 2019 г. е в общ размер от 11 908 млн.м3, а разхода за питейно-битово водоснабдяване – 16 577 млн.м3. Разрешеното от МОСВ количество за питейно-битово водоснабдяване за този период е 15 500 млн.м3, или дружеството е използвало 1 млн.м3 в повече.

Комисията е изисквала допълнителна информация от дружеството какви мерки са предприети от дружеството през периода м. август – м. октомври 2019 г., когато е видно, че се наблюдава значително намаление на обема на язовира, включително за:

- ограничаване на водоподаването от язовир „Студена“;
- подготовка на водопроводната мрежа на гр. Перник и останалите населени места за предстоящия режим;
- проучване на възможности за алтернативно водоснабдяване на населените места;
- осъществена комуникация с МРРБ, МОСВ, Асоциация по ВиК и други институции относно настъпващите проблеми с водоснабдяването от язовир „Студена“.

В заключение изразявам готовност за активно участие на представители на КЕВР в работни срещи и/или дискусии за анализ на проблемите във ВиК сектора, и намиране на възможни решения.

С УВАЖЕНИЕ,

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
Председател на Комисията за
енергийно и водно регулиране

